

Cultura i sanitat

ELS BANYS

Dintre les moltes coses que són altament imprescindibles per a coadjuvar a l'acció benèfica de conservar la salut, hi han els banys.

Aquesta pràctica tan senzilla, que deuria haver-se imposat tota persona que s'estimi un xic, ha sofert fortes oscil·lacions al transcurs de l'història, les que ressenyaré d'una manera sucinta, deixant per altrí dia l'exposar les diferents classes de banys i les seves bondats medic-higièniques.

L'us dels banys, ens diu l'història, que data de més de 300 anys abans de J. C.

L'empleu general de l'hidroteràpia, es deguda a Asclepiades de Bithyna, metje grec que exercí 124 anys abans de J. C., i fou tant l'increment que prengué, que els banys públics foren el lloc de predilecte reunió dels filòsofs i lluitadors.

Als romans es deguda l'introducció, d'una manera fonda i eficaç, dels banys, tant en l'ordre higiènic com en el medicinal.

A cada país que conquerien, lo primer que feien era montar-hi uns banys, i així trobem a Catalunya les Thermas romanes de Caldes de Malavella. A ells es degut des d'els banys d'aigua calenta i freda, fins a les sales de calor suau que empleaven les matrones, i no matrones romanes, per a les untures d'olis perfumats amb que impregnaven el seu cos.

En el segle II existien en les colònies romanes d'Espanya més de 1800 banys públics.

Les termes de l'Emperador romà Cai Valeri Dioclecià, tenien departaments de marbre per a més de 3000 persones, i essent sumministrada l'aigua per mitjà del

gran aqüeducte. El departament de banys freds tenia anexe un gran llac de natació.

També els egipcis empleaven els banys, si bé no en tanta exquisitat com els romans.

Pasaren prop de deu segles, sense que canviessin les coses; les guerres i el sovinteig canvi de magnats, sols permetien dedicar curtes etapes al cuidado de l'higiene.

En el segle XIII, les Creuades d'Orient, varen introduir la concurrència a les estufes, que tot seguit es varen convertir en llocs de galanteigos poc morals que aviat adquiriren mala fama.

Durant el segle XIV, va estar molt en boga, una obra de medicina, dita «Compendio de Medicina, por Juan de Ketham Alamanado, que fou impresa en Venècia per Gregori de Gregoriis, l'any del senyor 1513, en lo dia 5 de Febrer, i de la que s'en varen fer moltes edicions, en Milan, en Hain, en Espanya, i altres llocs, que influenciaren moltíssim en això que els banys fa referència.

La dita obra està cimentada, amb els efectes que porta i relacions que té cada part del cos, així com diferents actes de la vida amb els signes del Zodíac, indicant els mesos en que pot prendre's banys i l'influència d'aquests sobre el cos humà i els seus distints orgues. Siguent motiu per a que quedessin bastant postergades les prédiques romanes sobre les bondats d'aquells.

En el segle XV, a França, es considerá d'un gran honor, poder fer una visita als banys públics, i com a tal els Regents de la Facultat de Paris, n'hi feien una cada any, seguida d'un sopar, tot lo que pagaven els batxillers.

En els segles XVI i XVII, era norma dels elegants el rentar-se

amb alcohol perfumat o aromatitzat.

Durant el segle XVIII, torna a imposar-se la moda de prendre's els banys en banyera, instal·lar-se quartos de banys amb grand sumptuositat i riquesa, essent el lloc de distinció i predilecte per a rebre visites de confiança i intimitat.

Donats els escàndols que motivaven els esmentats banys, es declararen com a més sanitosos i d'efectes més eficaços, els banys de mar, que durant el segle XVIII tornen a entrar en boga com en l'època d'August i es consideren de tanta distinció com els de riu foren considerats, durant el segle XIX, que adquiriren el seu màxim de popularitat.

En algunes regions alemanyes, els establiments de banys per ambdós sexes tenien l'especial fesonomia de la vida ciutadana. En quisquun d'ells, homes i dones, permaneixien junts i es banyaven a la vegada.

La millor relació històrica d'aquells escàndols, són les pintures de la seva època, en la que es representen la barreja d'homes i dones nusos, celebrant opipars festins al marge d'un riu, en un quarto de bany, en la platja...

Tot lo dit va motivar una protesta de les persones decents i d'alt valor moral, que li va valer el més gran dels éxits, al celebrat pintor Lucas Cranach Beham, l'any 1496, per l'idea que se li va ocrorrer al pintar la taula «Font de la joventut, que representa un nombre de dones velles, decrepites, portades en un carretó d'una roda, al costat d'un gran llac-bany, en el que es rejoyeneixen, i en l'altre cantó són recollides per un estol de joves, que amb tota amabilitat es desviuen portant les ja retornades a la seva edat pretèrita, des-